

STRACH

Jak bojoval režim, a kdo se bránil.

Strach přiměl naše rodiče mnohdy zapomenout na to, jak vypadal svět v době nesvobody. Obavy o osudy svých blízkých jim to často dovolovaly. Ale my, jejich děti, již zapomínat nemusíme.

Chceme znovu vyvést na světlo odvahu a kuráž těch, kteří vyšli z davu a postavili se síle režimu. Síle, která se snažila destruovat jedince a navzdory jeho přirozenosti jej přizpůsobit svým potřebám. Máme možnost vyzdvihnout příběhy vojáků, mládeže a lidí s vlastní vírou, kteří svými dílčími zásahy neznamenali v historii mnoho, ale pro svou dobu byli nepostradatelní. Jejich přičinění nám umožnilo svobodně vnášet vlastní pohled na jejich dobu.

Generace 00

MLÁDEŽ

Režim viděl budoucnost v dětech. Proto se od útlého věku děti shromažďovaly do institucí, kde se v nich kovala představa o společném budování socialistické vlasti.

Děti v rukou režimu

Začalo to vítáním občánků, přes tetu v jeslích, „soušku“ ve školce a škole. Z kluků a holčiček se stávali jiskřičky, pionýři, svazáci, zkrátka malované děti. Ježíšek „vyrostl“ do Dědy Mráze. V únoru se kreslily továrny s kouřícími komíny, na 1. máje byl průvod a v listopadu se vzpomínalo s lampiony na VŘSR. Nástěnky se měnily pravidelně podle významných dnů, na hodinách se vášnivě recitovalo. Z televize, rozhlasu a knih po dětech vykukoval úderný Ferda Mravenec, vzduchem létal zlý brouk Bramborouk. V kolektivu se trávil volný čas sběrem papíru, úpravou parků a řadou jiných prospěšných závazků.

Kdo nejde s námi, jde proti nám

Každý, i děti, musel být organizovaný. To byla záruka, že vyrostou správní budovatelé lepších zítřků. Roku 1949 vznikl Československý svaz mládeže (ČSM) – masová organizace řízená KSČ. V roce 1968 se rozpadl a po upevnění moci KSČ roku 1970 byl obnoven jako Socialistický svaz mládeže. Stal se jedinou mládežnickou organizací s „dobrovolně povinným členstvím“. Cílem byla výchova v duchu marxismu leninismu. Na heslo dnů: K budování a obraně socialistické vlasti buď připraven, se sborově odpovídalo: Vždy připraven!

Nekomunistická mládež

Orel

Komunismus zacílil samozřejmě i na spolky. Svě ví i OREL – křesťanská organizace podporující děti ve sportu i kultuře. Byl zde od počátku 20. století, prošel peripetemií obou válek. Nástup komunistů v roce 1948 však nepřežil. Přesto se nesmazatelně zapsal do boje proti totalitě, ať už komunistické nebo nacistické. Kdo by neznal jména členů Orla, kterými byli Jozef Gabčík a Jan Kubiš. Po sametové revoluci se činnost spolku opět obnovila.

Sokol

O nic jednodušší osud neměl ani tělovýchovný spolek Sokol. Během více jak 150leté tradice musel nejméně jednou bránit a obnovovat svoji existenci. V době rudé totality byl však v roce 1957 definitivně pohlcen Československým svazem tělesné výchovy a sportu. Slety tak nahradily spartakiády.

Vzdor

Přesto se mládež nehodlala jen podřizovat. Mnozí svůj nesouhlas otevřeně vyjadřovali přes majálesy, na "černou listinu" se dostali pásci, tzv. protikomunistická část mládeže, jež se sdružovala v partách a svým zjevem vyčnívala. Nepopíratelnou roli sehráli i „máničky a androši“ Jako extrémní formu vzdoru je třeba zmínit čas po sovětské okupaci, kdy se na protest začali lidé upalovat.

„Člověk musí bojovat proti tomu zlu, na které právě stačí“ 1)

[...] „změňme život, aby byl k žití, a ne k vegetování. [...] Jde přece o náš život. Právě teď. A proto o něj bojujme, očišťujme ho, měňme!“ 2)

Citovaná literatura:

1) Jan Palach. In: *Citáty slavných osobností* [online]. [cit. 2019-01-14]. Dostupné z: <https://citaty.net/citaty/271779-jan-palach-clovek-musi-bojovat-proti-tomu-zlu-na-ktere-prave/>

2) KUDRNA, Ladislav a František STÁREK ČUŇAS. (Proto)underground: Několik poznámek k vývoji podzemního hnutí. *Paměť a dějiny* [online]. 2016, **2016**(04), strana 6 [cit. 2019-01-07]. ISSN 1802-8241. Dostupné z: https://www.ustrcr.cz/wp-content/uploads/2016/04/PD_4_16_s03-15.pdf

Použité zdroje:

Historie Orla. *Orel* [online]. Orel ústředí, Pellicova 2c, 602 00 Brno [cit. 2018-12-27]. Dostupné z: http://www.orel.cz/?ukaz=zakaz_cinosti_orla

KMUNÍČKOVÁ, Zdenka. *Poslední dny Jana Palacha*. Praha: Epoque, 2009. ISBN 978-80-7425-010-1.

KUDRNA, Ladislav a František STÁREK ČUŇAS. (Proto)underground: Několik poznámek k vývoji podzemního hnutí. *Paměť a dějiny* [online]. 2016, **2016**(04), [cit. 2019-01-07]. ISSN 1802-8241. Dostupné z: https://www.ustrcr.cz/wp-content/uploads/2016/04/PD_4_16_s03-15.pdf

K sebevraždě svítiplynem. *Rudé právo* [online]. 1969, **1969**(27), 2 [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo/1969/1/27/2.png>

Události z ledna roku 1969. *Radio Praha* [online]. [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: https://www.radio.cz/cz/static/jan-palach?fbclid=IwAR3HY7ck3ikpO0CT0I_IQRQIfyCPqmS7XbZcfRCE3A0iXcKcSfM9zJuTb58

Ještě do diskuze o tradicích Sokola a ČOS - Jaká je vlastně tradice?: Jaká je skutečnost? [online]. 1968, **1968**(8), 8 [cit. 2019-01-13]. Dostupné z: <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=RudePravo/1968/8/17/8.png>

KNAPÍK, Jiří et al. *Děti, mládež a socialismus v Československu v 50. a 60. letech* [online]. Opava, 2014 [cit. 2019-01-16]. ISBN 987-80-7510-057-3. Dostupné z: <https://docplayer.cz/18450760-Deti-mladez-a-socialismus-v-ceskoslovensku-v-50-a-60-letech-jiri-knapik-a-kol.html>

Chceme světlo! Chceme studovat!. *Paměť a dějiny* [online]. 2008, **2008**(1), 4 - 13 [cit. 2019-01-23]. Dostupné z: <https://www.ustrcr.cz/data/pdf/pamet-dejiny/0801-4-13.pdf>

Majáles 1956. *Paměť a dějiny* [online]. 2016, **1016**(1), 108 - 113 [cit. 2019-01-23]. Dostupné z: <https://www.ustrcr.cz/data/pdf/pamet-dejiny/pad1601/108-113.pdf>

HRDINOVÉ

Karel Janoušek (30. 9. 1893, Přerov – 27. 9. 1971, Praha) byl československý voják, který se rozhodl z vlastního přesvědčení bránit Československo v obou světových válkách. Nejvyšší obětí jeho rodiny a hrdinství, které prokázal v boji s nacismem, bylo následně komunistickým režimem z politických důvodů znehodnoceno.

Ve 2. světové válce se připojuje k ostatním československým pilotům v bitvě o Francii a je dokonce krátce postaven do jejich čela. Po tom, co německá armáda napadne Benelux, jsou Čechoslováci nuceni evakuovat se do Británie.

Janoušek je postaven do vedení československého letectva v rámci RAF. Je mu svěřena odpovědnost za výcvik a organizaci všech československých pilotů. Nakonec se mu podaří plně vybavit a vycvičit až 88 československých pilotů, kteří se zapojí do letecké bitvy o Británii.

Za své úspěchy je Jiří VI. pasován do rytířského stavu. Na samotném konci války je jako jediný Čechoslovák povýšen na leteckého maršála. Velká část jeho rodiny v době okupace zemřela, včetně jeho manželky a jedné sestry.

Po válce zůstává aktivní na politické scéně. Již v tuto dobu sleduje jeho osobní a politický život komunistické Obranné zpravodajství. V roce 1948 je mu po komunistickém převratu sděleno, že pro něj režim nemá v armádě místo. Janoušek se snaží najít si práci v zahraničí, ale je mu zakázáno vycestovat.

Nová lidově demokratická armáda

Janoušek stane před soudem, kde je ve vykonstruovaném procesu za pokus o emigraci z ČSR odsouzen k 18 letům vězení. Zároveň je zbaven své hodnosti a všech zásluh. Později je mu trest zvýšen na 19 let a v roce 1950 dostává doživotí.

V roce 1960 je v důsledku amnestie propuštěn a v roce 1968 rehabilitován. Jeho hodnost a vyznamenání mu však byly vráceny až po roce 1989. Karel Janoušek se toho ovšem nikdy nedožije, umírá 27. 10. 1971.

Janoušek ale nebyl zdaleka jediný, kterému se dostalo tak strašlivého zacházení. Výsledkem čistky, kterou KSČ vykoná, je propuštění celkem 2 965³ důstojníků z ČSA. Největší dopad mělo počáteční propuštění 30 generálů, díky čemuž měla KSČ prostor zcela přetvořit armádu a její fungování přiblížit doktríně SSSR.

Někteří byli propuštěni, někteří byli zatčeni a v hradčanském domečku podrobeni mučení a výslechu. Vše bylo podloženo falešnými důkazy a údajnou protistátní činností.

Největší vojáci a odbojáři jako Alois Liška nebo Heliodor Píka byli vyměněni za sovětské poradce a spolehlivé loutky. Vše je stvrzeno v roce 1954, kdy se název Československá armáda změnil na Československá lidová armáda. Tímto aktem se definitivně stává jedním z nástrojů síly moci režimu.

„Opustili jste své domovy proto, abyste se mohli vrátit ke svým drahým jako svobodní ke svobodným“ Karel Janoušek⁴

Citovaná literatura:

³ HANZLÍK, František. Diskriminace a perzekuce vojáků v Československu v letech 1945-1955. Praha: Powerprint, 2015, s. 47. ISBN 978-80-87994-76-4.

⁴ *Vojenské osobnosti československého odboje 1939-1945*. Redaktor Jaroslav LÁNÍK. Praha: Ministerstvo obrany – Agentura vojenských informací a služeb, 2005, s. 106. ISBN 80-7278-233-9.

Použité zdroje:

Vojenské osobnosti československého odboje 1939-1945. Redaktor Jaroslav LÁNÍK. Praha: Ministerstvo obrany – Agentura vojenských informací a služeb, 2005. ISBN 80-7278-233-9.

VALIŠ, Zdeněk. *Generál Karel Janoušek*. Praha: V ráji, 1997. ISBN 80-85894-44-0.

ŠACH, Jan. Politické čistky v armádě po únoru 1948. Vojenský Historický Ústav Praha [online]. [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: <http://www.vhu.cz/politicke-cistky-v-armade-po-unoru-1948/>

HANZLÍK, František. Diskriminace a perzekuce vojáků v Československu v letech 1945-1955. Praha: Powerprint, 2015. ISBN 978-80-87994-76-4.

ZA VLASTNÍ PŘESVĚDČENÍ

Nedokázali odpoutat laiky od církve, odtrhnout církve od Vatikánu ani vytvořit tzv. národní církve.

Válka je spojila

Na rozdíl od dob první republiky, kdy bylo v Čechách pohlíženo na církve s nedůvěrou, byl vztah veřejnosti a církve po druhé světové válce lepší. Církev během ní trpěla spolu s občany, mnoho kněží bylo během války perzekuováno a zastávalo jasně protinacistické postoje. Vláda vystupovala směrem k církvi zpočátku loajálně a stejně bylo činěno i naopak.³

S nástupem komunistického režimu

začaly rychle celospolečenské změny. Komunisté viděli v katolické církvi ideologického nepřítele. Počítali s jejím podrobením a pozvolným zánikem. Postupně zastavili vydávání většiny katolických periodik a jako důvod uvedli nedostatek papíru. Začaly se množit případy perzekuce kněží, řeholníků, katolické inteligence i aktivních laiků.⁴

Reakce veřejnosti

na zesílený tlak vůči církvi režim překvapila. Kostely se začaly plnit tzv. sympatizanty církve, kteří vyjadřovali svou účastí podporu postojům katolické hierarchie a zároveň se tím vymezovali vůči režimu.⁵

Zvláštní také je, jak vypadají kostely, jsou nabitý. Je to středisko i pro mládež, kterou nemůžeme dostat do svazu mládeže tak, jak ji dostávají faráři do kostela.⁶

Souboj Davida s Goliášem⁷

Augustín Navrátil 1928–2003, katolický aktivista, disident a soukromý moravský zemědělec. Proslul především jako autor petice „31 bodů“ o svobodě vyznání a úloze církve, kterou podepsalo zhruba 600.000 občanů. Strávil dva roky v komunistických věznicích a 18 měsíců v psychiatrické léčebně. Navrátil s manželkou vychovali devět dětí, v Lutopecnech na Kroměřížsku.⁸

Navrátilovo usilování o náboženskou svobodu způsobilo jeho násilnou internaci ve vězeňském oddělení psychiatrické léčebny v Praze 8, Bohnice⁹. Je tak příkladem psychické šikany ze strany státu. Kvůli své víře byl prohlášen za blázna¹⁰.

„Odporovat autoritě státu bylo dostatečným důkazem o mém šílenství.“¹¹

„Držení v otřesných podmínkách psychiatrické léčebny mělo v angažovaném člověku vzbudit strach z dalšího činění vlastních rozhodnutí.“

Některá okenní křídla jsou přivázána provázkem, zato mříže jsou pořádné a pevné, silné tři centimetry a každý den je chodí oklepávat.

Když jsem nastoupil do vazby, cítil jsem se plně zdrav, avšak po čtyřech měsících vazby, jsem odešel nejen s pocitem, ale se skutečně narušeným zdravím tělesným i duševním.“¹²

„...tento člověk nejenom že se odvažuje tvrdit, že netrpí žádnou duševní nemocí. Zdá se, že tomuto svému tvrzení i sám věří,“ uvádí ve svém hlášení MUDr. Věra Kodešová.¹³

Víra

Zatajená dohoda
mezi slovem
neporozuměným
ve světelných paprscích
naděje.

zdroj: Marek Veverka (vlastní dílo)

Citovaná literatura:

- 3) ŠTURÁK, Peter: Dejiny gréckokatolíckej cirkvi v Československu v rokoch 1945-1989. Náboženské vydavateľstvo Petra, Prešov 2008, str. 39
- 4) VAŠKO, Václav: Neumlčená. Kronika katolíckej cirkve v Československu po druhej svetovej válce, díl I., str. 188–194.
- 5) BULÍNOVÁ, Marie – JANIŠOVÁ, Milena – KAPLAN, Karel: Církevní komise ÚV KSČ 1949–1951, s. 83
- 6) KAPLAN, Karel: Stát a církev v Československu 1948–1953. ÚSD AV ČR – Doplněk, Praha – Brno 1993, s. 162
- 7) HAVLÍČKOVÁ, Helena. Dědictví: kapitoly z dějin komunistické perzekuce v Československu 1948-1989. Olomouc: Votobia, 2002, s. 326. ISBN isbn80-7198-535-x.
- 8) Před 15 lety zemřel katolický aktivista Augustin Navrátil. Christnet [online]. Praha, 2018, 1. 5. [cit. 2019-01-02]. Dostupné z:
http://www.christnet.eu/zpravy/29092/pred_15_lety_zemrel_katolicky_aktivista_augustin_navratil.url
- 9) HAVLÍČKOVÁ, Helena. Dědictví: kapitoly z dějin komunistické perzekuce v Československu 1948-1989. Olomouc: Votobia, 2002, s. 336. ISBN isbn80-7198-535-x.
- 10) KORDÍKOVÁ, Marta. Augustín Navrátil a jeho disidentská činnost. Praha, 2012, s. 34. Diplomová práce. Karlova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav českých dějin. Vedoucí práce prof. PhDr. Milan Hlavačka CSc.
- 11) HAVLÍČKOVÁ, Helena. Dědictví: kapitoly z dějin komunistické perzekuce v Československu 1948-1989. Olomouc: Votobia, 2002, s. 326. ISBN isbn80-7198-535-x.
- 12) HAVLÍČKOVÁ, Helena. Dědictví: kapitoly z dějin komunistické perzekuce v Československu 1948-1989. Olomouc: Votobia, 2002, s. 336. ISBN isbn80-7198-535-x.
- 13) HAVLÍČKOVÁ, Helena. Dědictví: kapitoly z dějin komunistické perzekuce v Československu 1948-1989. Olomouc: Votobia, 2002, s. 326. ISBN isbn80-7198-535-x.

Použité zdroje:

KAPLAN, Karel. Stát a církev v Československu v letech 1948-1953. Brno: Doplněk, 1993. Studie, materiály, dokumenty. ISBN isbn80-85765-27-6.

BULÍNOVÁ, Marie, ed. Církevní komise ÚV KSČ 1949-1951: Edice dokumentů. Brno: Doplněk, 1994. ISBN isbn80-85270-29-3.

HAVLÍČKOVÁ, Helena. Dědictví: kapitoly z dějin komunistické perzekuce v Československu 1948-1989. Olomouc: Votobia, 2002, ISBN isbn80-7198-535-x.

PAMĚTNÍCI

Útržky vzpomínek

L. K. (*1944)

Bydleli jsme v Teplicích, kde můj táta pracoval jako projektant důlních velkostrojů. Stalo se, že v noci u nás zazvonil domovní zvonek, před domem stálo auto a dva pánové požadovali, aby s nimi táta odjel. Vrátil se a vyprávěl mámě, že na dole došlo k havárii a jeho podezírali ze sabotáže, prý něco schválně vyprojektoval špatně. Ukázalo se ale, že chyba je jinde, tak ho ti pánové, co pro něj přijeli, odvezli ráno rovnou do práce. Tato událost se ještě jednou opakovala a moje máma se pak dlouho bála, když u nás po setmění někdo zazvonil. Při různých návštěvách přátel mých rodičů se často hovořilo o politice. Vždy, když hosté odešli, rodiče mi zdůrazňovali, že nesmím nikde nic říkat, co slyším, protože by tatínka zavřeli.

M. M. (*1942)

Můj děda přišel o 51 000 Kčs v poměru 1:50. Za ty peníze chtěl koupit dům pro své děti. Měnová reforma ho připravila o zdraví a pak i o život.

J. M. (*1977)

Jako malé dítě jsem musela být u babičky, zatímco moji rodiče odjeli na dovolenou do Jugoslávie.

Až v dospělosti mi vysvětlili, že by je tam s dětmi nepustili, protože se režim bál, že by se nevrátili.

A. R. (*1944)

Můj manžel měl dostat cenu za unikátní projekt stanice metra Můstek linky A. Zatrhli mu to, protože já jsem židovka a protože jsem měla rodiče v Americe.

Ti, kteří si to pamatují

Jedenáct pamětníků narozených mezi lety 1930 –1950 z Domu seniorů RoSa v Praze 8, Kobylisích vyplnilo dotazník, který jsme vytvořili k projektu Síla moci.

Z nejzajímavějších odpovědí vybíráme:

- nejsympatičtější prezidentem v době komunistického režimu je pro ně s přehledem generál Ludvík Svoboda
- bratry Mašíny hodnotí spíše negativně
- podobně vnímají i osobnost Alexandra Dubčeka
- za nejvíce alarmující událost minulého režimu považují politické procesy 50. let, potlačování svobod a čin Jana Palacha
- cení si jednání Milady Horákové a vzniku Charty 77
- obdivuhodnými osobnostmi kultury té doby pro ně jsou: Dana Medřická, Miloš Forman, Kamila Moučková, Marta Kubišová, Alfréd Radok, Hana Hegerová, Ludvík Vaculík

Vzkazy našich pamětníků mladé generaci:

„Nenechte se zastrašit a bojujte proti zlu od prvopočátku.“

„Važte si možnosti studovat zvolený obor, svobodně prezentovat své názory a volně cestovat.““

„Nepodléhejte populismu.“

„Naučte se kriticky myslet, ověřujte si fakta z důvěryhodných zdrojů.“

„Vyzkoušejte si všechno.“

„I tehdy se dalo slušně žít mezi slušnými lidmi.“

HMOTNÉ ARTEFAKTY

Busty Lenina, Stalina a Gottwalda (soukromý archiv: propůjčil Karel Nejedlý)

Popisek: Trojice bust byla až do roku 1989 součástí jedné z kanceláří Kanadského velvyslanectví v ČSSR. Krátce po revoluci jeden ze zaměstnanců odštípl dvěma bustám špičku nosu.

Vlajka SSSR, soukromý archiv: (propůjčil Alex Romancov)

Představa realizace: nařasená vlajka SSSR jako podstava pro busty.

VIDEOART + DESTRUKCE VÍRY + ZDROJE

Destrukce víry

- videoart je součástí banneru Za vlastní přesvědčení
- odkaz na video https://www.youtube.com/watch?v=aOgG_WI-zY0
- vodoznak překrývající video je pouze dočasný, během případné realizace jej lze odstranit

zdroje: fotografie a jejich následná editace Marek Veverka, vlastní dílo
zvukové nahrávky - <https://www.ruchy.cz/> opětovné použití povoleno

Zdroje FOTO CELÉHO PROJEKTU:

Všechna fota jsou z databanky ČTK

Autorem grafického zpracování a úprav je Pavel Jůza

Příloha:

SÍLA MOCI SOUTĚŽ GENERACE 00 – verze pamětníci (dotazník)

S čím se Vám pojí komunistický převrat v roce 1948?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Vnímáte odbojovou skupinu bratří Mašínů jako hrdiny?

.....

.....

.....

.....

.....

Co jsou to Lidové milice?

.....

.....

.....

.....

**Znáte některé osudy pronásledovaných lidí v době totality u nás?
Uved'te jejich osud, případně jména, důvod perzekuce atd.**

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Kdo je pro Vás „nejsympatičtější“ komunistický prezident a proč?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Která osobnost kultury z období totality se Vám vybaví jako stěžejní a proč?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Co neodmyslitelně patří k roku 1968?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Je pro Vás Alexandr Dubček spornou osobností?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Kterou událost z doby totality považujete za nejvíce alarmující a proč?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Který čin v době totality vnímáte jako odvážný a proč?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Vidíte v éře komunismu něco, co považujete za přínosné? (Například některá opatření, zákony, organizace atd.)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Co/kdo je symbolem sametové revoluce?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Který "osmičkový" rok minulého století považujete za nejvýznamnější a proč?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Co byste vzkázal/a dnešní mladé generaci v návaznosti na komunistickou totalitu?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Za vlastní přesvědčení

Byli jste Vy, nebo někdo ve Vašem okolí, koho znáte svědky perzekuce z důvodu náboženského přesvědčení? Pokud ano, jakou měla podobu?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Uvědomovali jste si za totality jakýmkoli způsobem útisk náboženských organizací? (I v případě, když jste nevěřící).

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Mládež

Které z mládežnických uskupení z doby komunistické totality berete za nejvíce přínosné a proč?

.....

.....

.....

.....

.....

Co neodmyslitelně patří ke komunistické mládeži.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Co je naopak příznačné pro nekomunistickou mládež té doby.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Hrdinové

Jak pohlížíte na perzekuci válečných hrdinů po roce 1948?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Jaké rozdíly vidíte mezi Československou lidovou armádou a dnešní Armádou České republiky?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....